ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ

ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Валентина Методиева Попова, член на научно жури,

определено със Заповед РД-09-86/29.09.2021 г.

на директора на Института за държавата и правото при Българска академия на науките

за конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“,

публикуван в ДВ брой 68 от 17.08.2021 г.

Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6 Право, научна специалност – Международно частно право

Кандидат: гл. ас. д-р Ева Касева

Автор на становището: проф. д-р Валентина Методиева Попова, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, катедра „Гражданскоправни науки“, гр. София, бул. „Цар Освободител” № 15, каб. 312, тел. 9308 283

Със заповед №РД-09-86/29.09.2021 г**.** на директора на Института за държавата и правото при Българска академия на науките съм определена за външен член на научно жури във връзка с конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в Института за държавата и правото при БАН в професионално направление „3.6 Право, научна специалност – Международно частно право. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, брой 68 от 17.08.2021 г. На първото заседание на научното жури съм определена да представя становище относно кандидата – гл.ас. д-р Ева Касева.

За участие в конкурса е представен хабилитационен труд на тема: „Признаване на правното положение на физически лица според българското международно частно право“, Университетско издателство „Св.св. Кирил и Методий“, 2021г., 304с, ISBN 978-619-208-262-8. Авторът на хабилитационния труд - д-р Ева Станиславова Касева е главен асистент по Международно частно право в секция „Международноправни науки“ на Института за държавата и правото при Българската академия на науките, и е единствен участник в горепосочения конкурс.

I. Кратки биографични данни за кандидата

Доктор Ева Станиславова Касева епридобила степен „магистър по право“ в Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ със специализации “Правораздаване“ и “Публична администрация“ през 2010 г. През 2011 г. е зачислена като редовен докторант в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ с тема на дисертацията „Компетентност и приложимо право към задълженията за издръжка по Регламент№ (ЕО) 4/2009“ и научен ръководител проф.д-р Йорданка Зидарова. През 2016 г. придобива научната и образователна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Международно частно право“в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. От 2017 г. и към момента е главен асистент в Института за държавата и правото при Българска академия на науките. Като академична длъжност в БАН д-р Касева се фокусира върху международното частно семейно и наследствено право, и по специално уредбата на материята в актовете на Европейския съюз, както и практиката на съдилищата – български; на държави-членки на Съюза или трети държави; на Съда на Европейския съюз, както и на Европейския съд по правата на човека.От 2020 г. е главен асистент и

във Великотърновския университет „Св. св, Кирил и Методий“, в който изнася лекционни курсове по Международно частно право, Международно частно семейно и наследствено право и Гражданско право. Кандидатът посещава курсове по международно частно право в Хагската академия по международно право (2013г.), както и изнася доклади на редица конференции у нас и в чужбина (напр. гр. Хайделберг, гр. Вюрцбург, гр. Будапеща и др.).

Във връзка с оценката за научната работа на д-р Ева Касева следва да бъде отбелязано, че тя покрива минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Института за държавата и правото при Българската академия на науките. Спазени са изискванията относно хода на процедурата по глава Втора, раздел III на ЗРАСРБ. Кандидатът отговаря на условията на чл. 24, ал. 1 от ЗРАСБ, включително на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал 5 от ЗРАСБ и е допуснат от научното жури до оценяване.

II. Общо описание на представените материали

В обявения конкурс кандидатът е представил 15 труда, от които една монография, представена като хабилитационен труд, една публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, три студии и десет статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове. Във връзка с участието си в конкурса д-р Касева е представила и цитирания, които са в съответствие с необходимия брой точки: тринадесет цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране.

III.Общи бележки за представения труд

Хабилитационният труд се състои от въведение, шест глави и заключение. Трудът е в обем от 304 страници и съдържа 349 бележки под линия. Списъкът с използваната литература включва съчинения на български (71 бр.), френски, немски и английски език (113 бр.). Избраната тема е актуална поради протичащата глобализация в световен мащаб от една страна, и свободното движение на хора в Европейския съюз, от друга страна. Те налагат необходимостта от дискусия и уредба

отнасящи се до признаването на правна индивидуализация, станала част от правното положение на физическо лице когато юридическият факт се е осъществил в чужбина, в съответствие със законите на друга държава. Предмет на изследване е именно признаване правното положение на физическо лице според българското международно частно право. Поставена е цел, да се анализира уредбата и практиката в материята, за да се направи извод за степента на познаването и правилното й прилагане от българските органи и за степента, в която са защитени интересите на физическите лица при признаване на правното им положение. Липсата на цялостно изследване по темата в българската литература по международно частно право е приносен момент на труда.

В Глава първа на монографията се установяват определения за „физическо лице“, „правно положение на физически лица“ и „признаване“ и се определя техния обхват. Дефинира се „методът на признаване“ и тезата, че той следва да се схваща във възможно най-широк смисъл. Също така се открояват способите, чрез които се реализира метода. На всеки от тях е посветена глава в изследването с подробен анализ.

В Глава втора на труда се анализира признаването на чуждестранни съдебни решения и други актове относими към правното положение на физически лица. Откроени са различните актове приложими към различните отношения, предмет на признаване. Най-обстойно се разглежда редът за признаване установен в Кодекса на международното частно право на Република България. Изследвани са чрез съпоставяне инцидентното признаване и признаването в нарочно производство, като са откроени слабости на уредбата и е представена богата съдебна практика по приложение на способа.

Глава трета от монографията изследва уредбата за признаване на актове за гражданско състояние, установена в Закона за гражданската регистрация на Република България. Посочени са подробно субектите, компетентните органи, конкретните актове за всяко отношение, което е предмет на признаване, както и формалните изисквания за признаването. Аргументира се предложението да се възприеме изцяло уредбата за признаване на съдебни решения и спрямо актове за гражданско състояние, като се разшири обхвата на Глава дванадесета от КМЧП – чрез включване в него и на актовете за гражданско състояние. Обоснова се обжалването на отказа за признаване на съответния орган пред Софийски градски съд, а не пред административен съд.

Глава четвърта представя в детайли признаването чрез прилагане стълкновителните норми на българското международно частно право за определяне

приложимо право към правното положение на физически лица. Посочени са различните източници на уредба, компетентните органи и актовете, подлежащи на признаване. Проучвайки практиката на съдилищата се стига до извода, че правоприлагащите органи познават уредбата и я прилагат без затруднения. Отчита се все пак, че такива могат да възникнат при установяване съдържанието на чуждото право и при прилагането му.

В Глава пета се изследва признаването по един международен източник и по един източник на европейското законодателство, а именно: Конвенцията за издаване на многоезични извлечения от актове за гражданско състояние, подписана под егидата на Международната комисия по гражданско състояние във Виена на 8 септември 1976 г. и Регламент (ЕС) № 2016/1191 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. за насърчаване на свободното движение на гражданите чрез опростяване на изискванията за представяне на някои официални документи в Европейския съюз и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012. Установява се, че цялостното приложение на Конвенцията води до значително спестяване на време и средства за гражданите на държавите – съдоговорителки по нея и е едно от основанията Европейския съюз да реши да изработи собствен инструмент в материята. Този инструмент е Регламент (ЕС) № 2016/1191, който е един от способите за признаване правно положение на физически лица в Европейския съюз, макар и че се зачита само формалната доказателствена сила на документите. Текстовете на Регламента обхващат широк набор от официални документи и обстойният анализ на цялостната уредба по акта е друг приносен момент на монографията. Прави се заключение, че Регламента се познава и прилага без затруднения – както от компетентните органи, така и от гражданите на ЕС.

Последният анализиран способ е автоматичното признаване. Отчетено е, че той не е уреден в текст на акт на Съюза, поради което се разграничават две хипотези на признаването – с основание позоваване на решение на Съда на Европейскя съюз или на разпоредба на международен договор. Откроени са преимуществата и недостатъците на способа, като с право негов основен недостатък се отбелязва задължаването на държавите членки да признават правни институти, които са непознати за техните правни системи, като: сурогатното майчинство, регистрирани партньорства, еднополови бракове/съюзи, детски бракове и др. Това се определя като същностен недостатък, който препятства приложението на способа. Формулирана е тезата, че евентуалната степен на признаване на тези институти и на последиците от тях, следва първо да бъде обективирана в българското материално право, след широка обществена дискусия. В резултат на цялостното проведено изследване е защитена тезата, че

признаване правното положение на физическите лица е уредено подробно в българското законодателство (вътрешно, международно, европейско), в голямата си част уредбата е позната на българските граждани, изследваните съдебни решения и актове на органи за гражданско състояние, свързани с прилагане нормите в материята, погледнати в цялост, представляват пример за правилното прилагане текстовете на закона от българските органи и степента, в която са защитени интересите на физическите лица при признаване правното им положение е висока. Монографията е първото цялостно изследване у нас, посветено на признаване правното положение на физическите лица според българското международно частно право. До настоящия момент в българската доктрина не е правено подобно теоретично изследване с такъв фокус и обобщение.

IV. По-съществени научни приноси на труда

Въз основа текста на монографията бих откроила следните приносни моменти на труда:

- за първи път в българската правна литература се посвещава цялостно изследване на правното положение на физическите лица според българското международно частно право;
- квалифицира се „методът на признаването“ и способите му за целите на изследването, като така се създава понятиен апарат и стройна система в материята;
- авторът анализира в дълбочина всеки способ и практика по приложението му;
- за първи път в българската правна литература са изследвани актуални актове като: Конвенцията за издаване на многоезични извлечения от актове за гражданско състояние и Регламент (ЕС) № 2016/1191 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. за насърчаване на свободното движение на гражданите чрез опростяване на изискванията за представяне на някои официални документи в Европейския съюз;

- изследват се предложенията за нови международни договори на Хагската конференция по международно частно право, относно произход основан на сурогатно майчинство, като се подкрепя създаването им;
- предлагат се изменения в законодателството, с оглед улеснява непризнаването на правното положение на физически лица;
- представена е актуална българска съдебна практика, както и практика на Съда на ЕС, относно признаване правно положение на физически лица. Съчинението е ценен източник на информация за развиващата се практика на Съда на Европейския съюз по спорове и преюдициални питания, отнасящи се до елементи от гражданския статус на гражданите на ЕС, по които е налице конфликт между национални правни норми или между тях и права, признати от Договорите на Съюза и вторичното му право.

V. Други научни публикации, представени заедно с монографията

Представените научни публикациите са в материята на международното частно семейно и наследствено право и са доказателство за последователността на научните търсения на автора. Всички те са посветени на актуални проблеми с теоретично и практико-приложно значение. В тази връзка поддържам, че приетите за рецензиране научни трудове следва да се оценят положително. Те доказват способността на кандидата да анализира правни норми; съпоставя правни източници, съдебни решения; изследва правна литература; формулира тези и предложения *de lege ferenda*. Тук ще откроя само някои приносни моменти на част от представените съчинения: формулиране на предложения за промяна на европейското законодателство във връзка с констатирани слабости в уредбата относно настаняване на дете в друга държава; формулиране на предложения за промяна на чл.46 от Кодекса на международното частно право на Република България, във връзка с констатирани слабости в уредбата; изследване решения на Съда на Европейския съюз, свързани с тълкуване текстове на регламенти, и др.

VI. Критични бележки и препоръки

Налице са и определени критични бележки към представения монографичен труд, като например: при изследване на съдебните решения е необходим по-задълбочен анализ; при анализ нормите на Регламент 2016/1191, на места в текста има множество подробности, които не са нужни за научния анализ; използваните съкращения следва да са в началото на труда, а не в края.

VII. Заключение

Имайки предвид гореизложеното и на основание чл. 24, ал. 3 от Раздел III на ЗРАСРБ, чл. 53, ал 1 от ППЗРАСРБ и чл. 70 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при БАН давам положителна оценка и предлагам д-р Ева Станиславова Касева да бъде избрана за „доцент“ по професионално направление „Право“ 3.6., научна специалност „Международно частно право“.

23.12.2021 г. **проф. д-р В. Попова**

TO THE SCIENTIFIC JURY

IN THE PROCEDURE FOR AWARDING THE ACADEMIC POSITION

"ASSOCIATE PROFESSOR"

OPINION

by Prof. Dr. Valentina Metodieva Popova,
member of the scientific jury, according to Order № RD-09-86/29.09.2021 of the Director of the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences for appointment a scientific jury for conducting a competition for the academic position of "Associate Professor", published in SG № 68 ofAugust 17, 2021

Field of higher education: Social, economic and legal sciences.

Professional field: 3.6 Law, scientific specialty –Private international law.

Candidate: chief assistant Eva Stanislavova Kaseva.

Author of the opinion: Prof. Dr. Valentina Metodieva Popova, Sofia University "St. Kliment Ohridski ", Department of Civil Law, Sofia, 15 Tsar Osvoboditel Blvd., office 312, phone 9308 283

I have been appointed as an external member of a scientific jury in a competition for the academic position of "Associate Professor" at the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences in the professional field "3.6 Law, scientific specialty – Private international law. The competition have been published in the SG № 68 of 17.08.2021. At the first meeting of the scientific jury, I have been assigned to present an opinion on the candidate - chief assistant. Dr. Eva Kaseva.

To participate in the competition, a monographic works presented on the topic: "Recognition of personal status according to Bulgarian private international law", University publishing house "St. St. Cyril and Methodius", 2021, 304p, ISBN 978-619-208-262-8.

The author of the cited book - Dr. Eva Stanislavova Kaseva is a chief assistant in Private international law in the Department of "International Law" of the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences, and is the only participant in the above competition.

I. Biography of the applicant

Dr. Eva Stanislavova Kaseva has obtained in 2010 a master's degree in law at the Faculty of Law of Sofia University "St. Kliment Ohridski"with two specializations - "Justice" and "Public Administration". In 2011 she became a full-time doctoral student at Sofia University "St. Kliment Ohridski" with the topic of the thesis " Jurisdiction and applicable law to the maintenance obligations under Regulation (EC) 4/2009 " under the supervision of Prof. Dr. Yordanka Zidarova. In 2016, she obtained the scientific and educational degree "Doctor"(PhD) in the professional field 3.6. Law, scientific specialty "Private International Law" at Sofia University "St. Kliment Ohridski". From 2017 and currently she is a chief assistant at the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences (BAS). As an academic position at BAS, Dr. Kaseva has a focus on private international family law, and in particular the regulation of the matter in the acts of the European Union, as well as the practice of the courts. From 2020, she is also a chief assistant at the University of Veliko Tarnovo "St. St. Cyril and Methodius", where she presents the following courses: Private International Law, Private International Family Law and Civil Law. The candidate attends private international law courses at the Hague Academy of International Law (2013), as well as presented reports at a number of conferences at home and abroad (eg Heidelberg, Würzburg, Budapest, etc.).

In connection with the evaluation of the scientific work of Dr. Eva Kaseva, it should be noted that it meets the minimum national requirements for holding the academic position of "Associate Professor" at the Institute for the State and the Law of the Bulgarian Academy of Sciences. The requirements regarding the course of the procedure under Chapter Two, Section III of the Act on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria have been complied with. The candidate Dr. Eva Kaseva meets the requirements of Art. 24, para. 1 of the the Act on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria, including the

minimal national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3, respectively the requirements under Art. 2b, para 5 of the the Act on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria and has been admitted by the scientific jury for evaluation.

II. General remarks on the works submitted

In the current competition the candidate has presented 15 papers - one monographic work, one published book based on the doctoral thesis, three studies and ten articles published in non-referred journals with scientific review or published in edited collective volumes. In connection with her participation in the competition, Dr. Kaseva also presented citations that are in accordance with the required number of points: thirteen citations in non-referred journals with scientific review.

III. General remarks on the submitted monographic work

The habilitation work consists of an introduction, six chapters and a conclusion. The paper is 304 pages long and contains 349 footnotes. The list of used literature includes works in Bulgarian (71), French, German and English languages (113). The chosen topic is relevant due to the ongoing globalization on the one hand, and the free movement of people in the European Union, on the other hand. They impose the need for discussion and regulation regarding the recognition of personal status, which became part of the status of a person when the legal fact took place abroad, in accordance with the laws of another country. The subject of research is precisely the recognition of the personal status according to the Bulgarian private international law. The aim is to analyze the regulations and practice in the matter in order to make a conclusion about the degree of knowledge and its proper application by the Bulgarian authorities and the degree to which the interests of individuals are protected in recognizing their status. The lack of a comprehensive study on the topic in the Bulgarian private international law literature contribute for the importance of the work.

Chapter one of the research sets out the definitions of "person", "personal status" and "recognition" and defines their scope. The "method of recognition" and the thesis that it should be understood in the broadest possible sense are defined. The ways in which the method is implemented are also highlighted.

Chapter Two analyzes the recognition of foreign court decisions and other acts related to the personal status. The different acts applicable to the different relations subject to recognition are highlighted. The procedure for recognition established in Bulgarian Code of

Private International Law is considered in details. They are examined by comparing the incidental recognition and the recognition in deliberate proceedings.

Chapter three of the monographic work examines the regulation for recognition of civil status acts, established in the Civil Registration Act of the Republic of Bulgaria. The subjects, the competent authorities, the specific acts for each relationship subject to recognition, as well as the formal requirements for recognition are specified. The proposal to fully adopt the regulation for recognition of court decisions in relation to civil status acts is also argued, by extending the scope of Chapter Twelve of Bulgarian Code of Private International Law - by including in it the civil status acts.

Chapter four presents in detail the recognition by applying the conflict-of-law rules of Bulgarian private international law to determine the law applicable to the personal status. The various sources of regulation, the competent authorities and the acts subject to recognition are indicated. Examining the practice of the courts, it was concluded that the law enforcement authorities know the regulation and apply it without difficulty. It is acknowledged, however, that problem may arise in establishing the content of foreign law by courts and in its application.

Chapter Five examines the recognition of one international source and one source of European legislation - the Convention on Issue of Multilingual Extracts from Civil Status Acts, signed in Vienna on 8 September 1976; andRegulation (EU) 2016/1191 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 on promoting the free movement of citizens by simplifying the requirements for presenting certain public documents in the European Union and amending Regulation (EU) No 1024/2012. It is established that the implementation of the Convention leads to significant savings of time and money for the citizens of the contracting states and is one of the reasons for the European Union to decide to develop its own instrument in the matter. This instrument is Regulation (EU) № 2016/1191, which is one of the ways to recognize personal status in the European Union. The texts of the Regulation cover a wide range of official documents and the thorough analysis of the overall is another contribution to the work. It is concluded that the Regulation is known and applied without difficulty - both by the competent authorities and by EU citizens.

The last method analyzed is „automatic recognition“. It is acknowledged that it is not regulated in the text of an act of the Union, therefore two hypotheses of recognition are distinguished - based on a reference to a decision of the Court of Justice of the European

Union or a provision of an international treaty. The advantages and disadvantages of the method are highlighted, and its main disadvantage is the obligation of Member States to recognize legal institutions that are unknown to their legal systems, such as: surrogacy, registered partnerships, same-sex marriages / unions, child marriages, etc. This is defined as a significant disadvantage that prevents the application of the method. The thesis is formulated that the possible degree of recognition of these institutes and their consequences should be first objectified in the Bulgarian substantive law, after a wide public discussion.

As a result of the study, is concluded that the recognition of personal status is regulated in details in Bulgarian legislation (domestic, international, European), the legislation is known to Bulgarian citizens, the analyzed court decisions and acts of public authorities, related to the application of the norms in the matter, viewed as a whole, are an example of the correct application of law by the Bulgarian authorities and the degree to which the interests of individuals are protected in recognizing their legal status is high.

The monographic work is the first comprehensive study in our country, dedicated to the recognition of the personal status under Bulgarian private international law. To date, in the Bulgarian doctrine no such theoretical study has been done with such a focus.

IV. More significant scientific contributions of the monographic work

Based on the text, I would like to highlight the following contributions of the work:

• for the first time in the Bulgarian private international literature is devoted a comprehensive study of the personal status;

• "method of recognition" is qualified and its ways of realizations, thus creating a conceptual apparatus and a coherent system in the matter;

• the author analyzes in depth each method and practice of its application;

• for the first time in the Bulgarian legal literature, are examined current acts such as: the Convention on Issue of Multilingual Extracts from Civil Status Acts andRegulation (EU) 2016/1191 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 on promoting the free movement of citizens by simplifying the requirements for presenting certain public documents in the European Union and amending Regulation (EU) No 1024/2012;

• proposals for new international treaties of The Hague Conference on Private International Law on origin based on surrogacy are explored, supporting their establishment;

• amendments to the legislation are proposed in order to facilitate the recognition of personal status;

• current Bulgarian case law is presented, as well as the case law of the Court of Justice of the EU on the recognition of personal status. The work is a valuable source of information on the evolving case law of the Court of Justice of the European Union on disputes and preliminary rulings concerning elements of the personal status of EU citizens in which there is a conflict between or between national law and rights recognized by Treaties of the Union and its secondary law.

V. Other scientific publications presented together with the monographic work

The presented scientific publications are in the matter of private international family law and are proof of the author's scientific research. All of them are dedicated to current issues of theoretical and practical significance. In this regard, I support that the scientific papers accepted for review should be evaluated positively. They prove the candidate's ability to analyze legal norms; compares legal sources, court decisions; researches legal literature; formulates thesis and proposals *de lege ferenda*. Here I will highlight only a few moments of some of the presented works: proposals for changes in European legislation in connection with identified regulation on the placement of a child in another country; formulation of proposals for amendment of Article 46 of the Code of Private International Law of the Republic of Bulgaria; analysis of judgments of the Court of Justice of the European Union related to the interpretation of texts of regulations, etc.

VI. Critical remarks and recommendations

There are also certain critical remarks to the presented monographic work, such as: a more in-depth analysis is needed when examining court decisions; when analyzing the norms of Regulation 2016/1191, in some places in the text there are many details that are not necessary for the scientific analysis; the abbreviations used should be at the beginning of the work and not at the end.

VII. Conclusion

Based on the the above and on the grounds of Art. 24, para. 3, Section III of the Act on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria, Art. 53, para 1 of its Implementing Regulations and art. 70 of the Regulations on the Terms and Conditions for Acquiring Scientific Degrees and Titles and for Holding Academic Positions in the Institute

for the State and the Law of BAS, I give a positive assessment and propose that Dr. Eva Stanislavova Kaseva is voted for the position of "Associate Professor" in the professional field "Law" 3.6, Scientific specialty "Private International Law".

December 23, 2021 Prof. Dr. V. Popova